

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Πτυχιακή εργασία

Υποτιτλισμός του μουσικού ντοκιμαντέρ “THE DISTORTION OF SOUND”

Υποψήφια: Αγγελική Κιούση

Αριθμός Μητρώου: Ξ2018017

Επιτροπή Εποπτείας:

Ευαγγελία Λιάκου (Ακαδημαϊκή Υπότροφος)

Βιλελμίνη Σωσώνη (Επίκουρη Καθηγήτρια)

Κέρκυρα

2022

Υποτιτλισμός του μουσικού ντοκιμαντέρ
“THE DISTORTION OF SOUND”

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	3
Μετάφραση	3
Οπτικοακουστική Μετάφραση	4
Ο υποτιτλισμός.....	5
Τεχνικά χαρακτηριστικά και περιορισμοί του υποτιτλισμού.....	6
ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ “THE DISTORTION OF SOUND”	7
ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΠΟΤΙΤΛΙΣΜΟΥ	8
Χωροχρονικοί περιορισμοί-Χρονισμός	8
Δυσκολίες στην εξ ακοής απόδοση.....	9
Αναφορές σε πολιτισμικά στοιχεία.....	11
Ξενόγλωσση ορολογία.....	14
Μεταφορά από προφορικό σε γραπτό λόγο.....	15
Συμπεράσματα	16
Παράρτημα 1:	17

Πρόλογος

Η παρούσα πτυχιακή εργασία περιλαμβάνει τον εξ ακοής υποτιτλισμό του μουσικού ντοκιμαντέρ με τίτλο “THE DISTORTION OF SOUND”, τον σχολιασμό του θεωρητικού πλαισίου, καθώς και των προβλημάτων και δυσκολιών που προέκυψαν. Πρέπει να οριστεί εξ αρχής πως ο υποτιτλισμός ανήκει στην επιστήμη της μετάφρασης και συγκεκριμένα στην υποκατηγορία της οπτικοακουστικής μετάφρασης, όροι οι οποίοι αναλύονται συνοπτικά για να κάνουν σαφέστερη την επιμέρους εξήγηση των προκλήσεων που εντοπίστηκαν. Ο υποτιτλισμός είναι μια υποκατηγορία της μετάφρασης με πολλές ιδιαιτερότητες και πρόσθετες παραμέτρους, αφού αντικείμενο του αποτελεί το οπτικοακουστικό κείμενο. Αυτού του είδους η αλληλεπίδραση ανάμεσα σε λόγο, ήχο και εικόνα προσφέρει πολύ διαφορετικές προϋποθέσεις εργασίας στον μεταφραστή σε σύγκριση με τη μετάφραση ενός γραπτού κειμένου και απαιτεί συχνά περισσότερη φαντασία, δημιουργικότητα και άνεση από το άτομο που μεταφράζει. Επομένως, πρόκειται για μια εφαρμογή της μετάφρασης που σίγουρα παρέχει ανεξάντλητο υλικό για ανάλυση και κριτική, πάντα με σκοπό τη συμμετοχή σε έναν εποικοδομητικό διάλογο που θα οδηγήσει στην πρόοδο του κλάδου, των μεταφραστών και των τεχνολογικών μέσων που αυτοί χρησιμοποιούν.

Λέξεις-Κλειδιά

Μετάφραση, οπτικοακουστική μετάφραση, υποτιτλισμός, τεχνολογία, γλώσσα, οπτικοακουστικό υλικό, μεταγλώττιση, ντοκιμαντέρ, μουσικό ντοκιμαντέρ, παραγωγή, γραπτός λόγος, προφορικός λόγος, χρονισμός, χωροχρονικοί περιορισμοί, παρακολούθηση, διερμηνεία, αλλαγή σκηνής, ορολογία, εξ ακοής απόδοση, πολιτισμικές αναφορές, παράλειψη, προφορικότητα, παράμετροι, κείμενο επί της οθόνης.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Μετάφραση

Η μετάφραση έχει μακρά και αξιοσημείωτη ιστορική πορεία, της οποίας η έναρξη μπορεί να ταυτιστεί σχεδόν με τη σύσταση των πρώτων ανθρώπινων κοινωνιών και της μεταξύ τους ανάγκης για επικοινωνία. Στην προσπάθεια ορισμού

της μετάφρασης γίνεται ένας πρώτος διαχωρισμός σε τρία είδη μετάφρασης: την ενδογλωσσική, τη διαγλωσσική και την διασημειωτική μετάφραση. Κατά τον δομιστή Roman Jakobson η μετάφραση ορίζεται ως η διαδικασία κατά την οποία ο μεταφραστής προσπαθεί να ανασυνθέσει, με τον ακριβέστερο δυνατό τρόπο, ένα κείμενο από μια φυσική γλώσσα (γλώσσα πηγή) σε μια άλλη φυσική γλώσσα (γλώσσα στόχος). (R.Jakobson, 2000: 113-114). Τα πεδία και όρια αυτού του ορισμού είναι αντικείμενο έρευνας και συνεχούς αμφισβήτησης μεταξύ των ειδικών του κλάδου, ωστόσο αυτό δεν αναιρεί το έργο που ολοκληρώνεται σε πραγματικό χρόνο και διευρύνει τα όρια της μετάφρασης. Με την πρόοδο της τεχνολογίας και τον αντίκτυπο που έχει η παγκοσμιοποίηση στα γλωσσικά φράγματα και τα διάφορα διαπολιτισμικά εμπόδια που παλαιότερα θα αποτελούσαν τροχοπέδη για την άνθιση της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, υποκατηγορίες της διαγλωσσικής μετάφρασης έχουν ευνοηθεί και έχουν γίνει πλέον αυτόνομα πεδία έρευνας και πρακτικής που διεκδικούν μια ξεχωριστή θέση όχι μόνο στην αγορά εργασίας, αλλά και στον ακαδημαϊκό χώρο. Μία εξ αυτών είναι η υποκατηγορία της οπτικοακουστικής μετάφρασης, της οποίας οι εφαρμογές και χρησιμότητες διευρύνονται ραγδαία μέρα με τη μέρα και της οποίας κομμάτι είναι ο υποτιτλισμός.

Οπτικοακουστική Μετάφραση

Η οπτικοακουστική μετάφραση συνήθως ορίζεται ως η μετάφραση ενός οπτικοακουστικού κειμένου, ενός κειμένου που μεταδίδεται παράλληλα μέσω δύο ταυτόχρονων και συμπληρωματικών καναλιών (ακουστικό και οπτικό) και συνδυάζει πολλούς σημειωτικούς κώδικες (Martínez-Sierra, 2008: 29).

Μερικά παραδείγματα οπτικοακουστικής μετάφρασης είναι ο υποτιτλισμός, η μεταγλώττιση, ο υπερτιτλισμός, ο υποτιτλισμός για κωφούς και βαρήκοους αλλά και η ακουστική περιγραφή. Τα δύο πρώτα, ο υποτιτλισμός και η μεταγλώττιση, είναι τα δύο κατεξοχήν είδη οπτικοακουστικής μετάφρασης που συναντώνται συχνότερα σήμερα. Είναι προφανές από την ονομασία της πως πρόκειται για έναν κλάδο της μετάφρασης που είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την τεχνολογία και που αναπτύσσεται γεννώντας απαιτήσεις με αντίστοιχα γοργούς ρυθμούς.

Στην Ελλάδα, όπου είναι εφικτό προτιμάται ο υποτιτλισμός, κυρίως για εξοικονόμηση πόρων, αφού δεν προϋποθέτει τη μίσθωση ηθοποιών, όπως η

μεταγλώττιση, αλλά και λόγω μικρού αριθμού των ομιλητών της γλώσσας, δηλαδή του κοινού.

Ο υποτιτλισμός

Ο υποτιτλισμός ως μεταφραστική διαδικασία, υιοθετώντας ήδη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της οπτικοακουστικής μετάφρασης, έχει κάποια στοιχεία που τον ξεχωρίζουν. Πρόκειται για μετάφραση του αρχικού διαλόγου σε συνδυασμό με μεταφορά προφορικού λόγου σε γραπτό, ο οποίος προορίζεται να ενσωματωθεί σε οπτικοακουστικό υλικό με φυσικότητα και να αλληλοεπιδρά με αυτό αρμονικά στα μάτια του θεατή. Οι υπότιτλοι συμπληρώνονται από την εικόνα και τον ήχο, όσο συμπληρώνουν και οι ίδιοι εξίσου το γλωσσικό χάσμα που περιορίζει το εκάστοτε οπτικοακουστικό υλικό. Κάθε υπότιτλος οφείλει να ταυτίζεται χρονικά με τον διάλογο που ακούγεται και διαδραματίζεται στην οθόνη, μέσω της διαδικασίας του χρονισμού των υποτίτλων, μια διαδικασία κρίσιμης σημασίας για την «επιτυχία» του υποτιτλισμού, αφού όσο σωστή κι αν είναι η μετάφραση των διαλόγων, αν ο χρονισμός δεν είναι σωστός, οι υπότιτλοι θεωρούνται περισσότερο ενοχλητικοί απ' ότι χρήσιμοι.

Η μεταφορά αυτή είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, καθώς μέσω αυτής ξεκαθαρίζεται ποια στοιχεία του λόγου είναι για τον υποτιτλισμό προαιρετικά έως ασήμαντα με αποτέλεσμα την μερική ή πλήρη παράλειψη τους. Στοιχεία του λόγου με φωνητική λειτουργία, επαναλήψεις, υπερβολικές βωμολοχίες, προσφωνήσεις, επιφωνήματα και άλλα θεωρούνται ήσσονος σημασίας και παραλείπονται σε μεγάλο βαθμό ή μετριάζονται όπου είναι απαραίτητο (Gottlieb, 1994, Antonini & Chiaro, 2004). Αυτή η ιεράρχηση μεταξύ λιγότερο και περισσότερο σημαντικών στοιχείων των διαλόγων γίνεται για να εξυπηρετήσει τους χωροχρονικούς περιορισμούς που διέπουν τον υποτιτλισμό και διότι κάποια στοιχεία προφορικότητας δεν μπορούν να διατηρηθούν στον γραπτό λόγο. Σε κάθε περίπτωση πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα διάσταση του υποτιτλισμού με αρκετές προκλήσεις.

Τεχνικά χαρακτηριστικά και περιορισμοί του υποτιτλισμού

Ο υποτιτλισμός, εφόσον συνδυάζεται με οπτικοακουστικό υλικό οφείλει να συμμορφώνεται κάθε φορά σε περιορισμούς που επηρεάζουν άμεσα και έμμεσα την διαδικασία της μετάφρασης. Με πρωταρχική αρχή την αναγκαιότητα διασφάλισης

της αναπόσπαστης παρακολούθησης του εκάστοτε προγράμματος, οι υπότιτλοι είναι θεμιτό να είναι όσο το δυνατόν πιο διακριτικοί σε σχέση με το οπτικοακουστικό υλικό και να μην τραβούν την προσοχή του θεατή. Ταυτόχρονα, ο μεταφραστής έρχεται αντιμέτωπος με χωροχρονικούς περιορισμούς που αντίστοιχούς τους μπορούμε να εντοπίσουμε, από μια γενικευμένη και λιγότερο απόλυτη σκοπιά, στην ταυτόχρονη διερμηνεία. Κάποια από αυτά τα τεχνικά θέματα του υποτιτλισμού περιγράφει ο Jorge Diaz-Cintas (2010:13)

“Because of their intrusive nature, popping on and off the screen at regular intervals, the idea that subtitles should attract as little attention as possible is deeply rooted in the industry.[...] The maximum number of characters per line, including blank spaces and typographical signs, has traditionally hovered between 35 and 39 for languages based on the Roman alphabet. [...] Sloppy timing, with subtitles coming in too early or too late, or leaving the screen without following the sound track are confusing and can ruin the enjoyment of the program.. [...] This synchronization process is known in the profession as spotting, cueing, timing or originating and it may be carried out by the translators themselves or by technicians who are familiar with the subtitling program”.

Το παραπάνω χωρίο απλώς αποδεικνύει πόσες παραμέτρους, πρακτικές και θεωρητικές, πρέπει να λάβει υπόψη ο υποτιτλιστής σε κάθε του απόφαση. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω δεδομένα, είναι θεμιτό να γίνει λόγος και για την επιλογή του έργου-αντικειμένου της παρούσας εργασίας και των παραγόντων που έπαιξαν σημαντικό ρόλο σε αυτήν.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ “THE DISTORTION OF SOUND”

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως αντικείμενο το μουσικό ντοκιμαντέρ με τίτλο “The Distortion of Sound” παραγωγής της εταιρείας HARMAN το 2014. Το ντοκιμαντέρ αυτό έχει ως σκοπό να θίξει το ζήτημα της πτώσης της ποιότητας του ήχου κατά την μεταστροφή της μουσικής βιομηχανίας από τον φυσικό στον συμπιεσμένο ήχο και να κάνει λόγο τόσο για τη ρίζα αυτού του φαινομένου όσο και για τις συνέπειες του. Αν και υπάρχει διαθέσιμο στο διαδίκτυο δωρεάν μέσω της πλατφόρμας YouTube εδώ και χρόνια, το ντοκιμαντέρ έως και σήμερα δεν έχει υποτιτλιστεί στα ελληνικά, όπως και πολλά άλλα μουσικά ντοκιμαντέρ, κάτι που αποτέλεσε βασικό λόγο της επιλογής του ως αντικείμενο αυτής της εργασίας.

Η επιλογή του είδους του μουσικού ντοκιμαντέρ έγινε όχι μόνο με γνώμονα την προσωπική προτίμηση, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρή έλλειψη πρόσβασης σε τέτοιου είδους παραγωγές στην Ελλάδα. Η κατηγορία των μουσικών ντοκιμαντέρ, μόλις την τελευταία δεκαετία έχει αρχίσει να διεκδικεί τη θέση της και να εδραιώνει την παρουσία της στον ελληνικό κινηματογραφικό χώρο. Σημαντικό σημείο αναφοράς για την επαφή του ελληνικού κοινού με τον κόσμο του μουσικού κινηματογράφου αποτέλεσε η διοργάνωση του In-Edit International Music Documentary Film Festival για πρώτη φορά στην Ελλάδα, στη Θεσσαλονίκη το 2014, το οποίο έδωσε μια σημαντική ώθηση σε έναν κλάδο που έως τότε φυτοζωούσε κάπου ανάμεσα σε μεταμεσονύκτιες προβολές σε τηλεοπτικά κανάλια και σε πειρατικές ιστοσελίδες. Προβάλλει πολυάριθμες παραγωγές μουσικού κινηματογράφου, ωστόσο τα περισσότερα από αυτά τα ντοκιμαντέρ παραμένουν άγνωστα σε όποιον δεν καταφέρει να παραβρεθεί στις κινηματογραφικές αίθουσες του φεστιβάλ, ενώ όσοι παραβρεθούν έχουν την ευκαιρία να τα δουν μόνο εκεί. Σε μια συζήτηση με τον κ. Κωνσταντίνο Κουλουζάκη, υπεύθυνο της εμφάνισης του In-Edit Festival στην Ελλάδα, διασαφηνίστηκε ότι πράγματι μέχρι στιγμής, το μουσικό ντοκιμαντέρ είναι ένα είδος που παραμένει δυσπρόσιτο στο ελληνικό. Η πρόσβαση σε μουσικά ντοκιμαντέρ αυτή τη στιγμή διατηρείται μόνο μέσω θεσμών όπως το In-Edit Festival και, προσφάτως, μέσω της εταιρίας Netflix, η οποία όμως κλίνει κυρίως στην υποστήριξη πιο εμπορικών (πολλές φορές δικών της) τίτλων. Το συγκεκριμένο μουσικό ντοκιμαντέρ επιλέχθηκε λόγω του θέματός του, το οποίο αφορά στη μεταστροφή από τον φυσικό στον συμπιεσμένο ήχο και την πτώση της ποιότητας του ήχου, αλλά ταυτόχρονα και λόγω της πρόκλησης που αποτελεί η εξ' ακοής απόδοση πολλών ομιλητών, μια συνθήκη που θεωρήθηκε ενδιαφέρουσα και διαφορετική σε σχέση με πιο μονότονες αφηγήσεις. Ταυτόχρονα, από τη σκοπιά του υποτιτλιστή, το ντοκιμαντέρ παρέχει πλήθος προκλήσεων που απαιτούν παραπάνω προσοχή και φαντασία, όπως θα αναλυθεί περαιτέρω παρακάτω.

Τέλος, ήταν καταλυτική για την επιλογή του βίντεο η προσωπική προτίμηση, κλίση και τα ενδιαφέροντα του ατόμου που υποτιτλίζει και ένας προσωπικός προβληματισμός για μια χρόνια έλλειψη πρόσβασης σε εξελίξεις και γνώση, η οποία δεν δικαιολογείται πια σε καμία περίπτωση από ανεπάρκεια του αριθμού μεταφραστών ή υποτιτλιστών που διαθέτει η χώρα.

Έχοντας διευκρινίσει όλες τις παραπάνω παραμέτρους ως παράγοντες της επιλογής του έργου προς υποτιτλισμό και της διαδικασίας του ίδιου του υποτιτλισμού, οι δυσκολίες που προέκυψαν κατά τον υποτιτλισμό του συγκεκριμένου ντοκιμαντέρ και οι τρόποι επίλυσής τους καταγράφονται παρακάτω.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ

Χωροχρονικοί περιορισμοί-Χρονισμός

Ο χρονισμός είναι ένα ζήτημα που συχνά αποτελεί πρόβλημα στον υποτιτλισμό, ειδικά σε περιπτώσεις πυκνού λόγου, γρήγορων διαλόγων ή και ταυτόχρονης ομιλίας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο χρονισμός αποτέλεσε πρόβλημα σε λίγα και μεμονωμένα σημεία, όχι τόσο λόγω των πολλών ομιλητών, όσο λόγω των αλλαγών σκηνών που ενίοτε περιόρισαν τον χρόνο του τελευταίου υπότιτλου της προηγούμενης σκηνής, και λόγω ταυτόχρονου διαλόγου και κειμένου επί της οθόνης.

Οι αλλαγές σκηνής δεν ήταν από τις δυσκολίες που εντοπίστηκαν κατά την πρώτη προσέγγιση του χρονισμού των υποτίτλων, αλλά αντίθετα η εναρμόνιση των υποτίτλων με τις αλλαγές σκηνών πραγματοποιήθηκε κυρίως κατά την επιμέλεια του υποτιτλισμού στο τέλος. Είναι σημαντικό ο υπότιτλος να φεύγει από την οθόνη εγκαίρως, ώστε όταν γίνει η αλλαγή σκηνής να μην τραβήξει την προσοχή του θεατή ή να διαταράξει την ροή των σκηνών. Επίσης, αξίζει να ειπωθεί η θεωρία ότι οι συχνές αλλαγές σκηνής είναι χαρακτηριστικό των ντοκιμαντέρ, καθώς σαν είδος παραγωγής έχουν το γνώρισμα παρουσίας πολλοπλών τεκμηρίων και γεγονότων διαδοχικά μια προσπάθεια που απαιτεί αντίστοιχη πληθώρα και εναλλαγή εικόνων και σκηνών. Τέτοια παραδείγματα αλλαγής σκηνής είναι οι υπότιτλοι 26, 28, 39, 44, 96, 97, 177 και αρκετοί άλλοι.

Όσον αφορά στα κείμενα επί της οθόνης που δεν συμπεριλήφθηκαν στους υπότιτλους, πρόκειται, πρώτον, για τις συστάσεις των ομιλητών την πρώτη φορά που εμφανίζονται στην οθόνη, οι οποίες δεν θα μπορούσαν να είχαν ενταχθεί κάπως στους υπότιτλους αφού οι διάλογοι που ακούγονταν την ίδια στιγμή ήταν μακράν σημαντικότεροι και είχαν προτεραιότητα. Δεύτερον, στην περίπτωση του Head-Bob-Test, του οποίου ο ορισμός αναγράφεται στην οθόνη, όσο ο ομιλητής το αναφέρει για

πρώτη φορά. Για άλλη μια φορά γίνεται αναγκαστικά παράλειψη του κειμένου επί της οθόνης, καθώς δεν γίνεται να διακοπεί η αφήγηση του ομιλητή.

Πέραν τούτου, ο χρονισμός δεν αποτέλεσε πρόβλημα, εφόσον ο λόγος δεν ήταν αποπνικτικά πυκνός και δεδομένου του ότι οι ομιλητές μιλούσαν πάντα στη σειρά και αφηγούμενοι με έναν σταθερό ρυθμό το σενάριο του ντοκιμαντέρ.

Δυσκολίες στην εξ ακοής απόδοση

Η απόδοση εξ ακοής ήταν ένας από τους λόγους που προτιμήθηκε το συγκεκριμένο ντοκιμαντέρ, καθώς θεωρήθηκε ενδιαφέρουσα από άποψη ταχύτητας και δυσκολίας. Αν και επί το πλείστον μπορεί να χαρακτηριστεί εύληπτη η ομιλία σχεδόν όλων των ατόμων που συμμετέχουν στην παραγωγή αυτή, υπήρξε και η περίπτωση του καλλιτέχνη γνωστού ως Snoop Dogg, με τη χαρακτηριστική βαριά και συχνά ακατανόητη προφορά. Το πρόβλημα με την περίπτωση μιας δύσκολης προφοράς στην εξ ακοής απόδοση είναι πως δεν υπάρχει κάποια μέθοδος αντιμετώπισης πέρα από την κατ' επανάληψη ακρόαση με σκοπό να γίνουν κατανοητές περισσότερες λέξεις κάθε φορά για την αποκωδικοποίηση της πρότασης. Προφανώς, σημαντικό ρόλο έχουν και τα συμφραζόμενα στοιχεία των προηγούμενων και επόμενων υποτίτλων, όμως δεν είναι πάντα αρκετά αυτά τα στοιχεία, ώστε να καταλάβει ο μεταφραστής τι λείπει. Κάποιοι από τους υπότιτλους που χρειάστηκαν περισσότερη ώρα και προσεκτική ακρόαση για να γίνουν κατανοητοί είναι οι υπότιτλοι 22, 64, 66, 104, 237 και 238.

Η εξ ακοής απόδοση ως μέθοδος υποτιτλισμού προκύπτει όταν δεν υπάρχει έτοιμο ξενόγλωσσο πρότυπο υποτίτλων. Δεν περιορίζεται απόλυτα από χρονικά όρια, όμως θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι έχει κάποια κοινά στοιχεία με την ταυτόχρονη διερμηνεία, διότι δεν υπάρχει κάπου ολόκληρο το σύνολο του κειμένου στην διάθεση του μεταφραστή, αλλά περιορίζεται από την εξέλιξη του κειμένου σε συγκεκριμένο χρόνο διαδοχικά πάνω στο οπτικοακουστικό υλικό. □Έτσι, αν και από θεωρητική άποψη ο υποτιτλισμός αποτελεί υποκατηγορία της μετάφρασης, όταν γίνεται λόγος για εξ ακοής απόδοση, τα όρια ανάμεσα σε μετάφραση και διερμηνεία δεν είναι το ίδιο ξεκάθαρα. Η θεωρία της ύπαρξης κάποιας σχέσης μεταξύ υποτιτλισμού και διερμηνείας γεννά ιδέες για πρακτικές εφαρμογές, όπως για παράδειγμα τη χρήση του υποτιτλισμού στην εκπαίδευση επαγγελματιών διερμηνέων (Visky, 2015: 2641-

2644). Η πρόταση αυτή θα μπορούσε ίσως μελλοντικά, να εφαρμοστεί και σε αντίστροφες συνθήκες, εξετάζοντας αν υπάρχουν αρχές της διερμηνείας που θα μπορούσαν να κάνουν ευκολότερη ή πιο μεθοδική την εξ ακοής απόδοση υποτίτλων στο μέλλον. Όπως παρατηρεί ο Erik Skuggevik (*Perspectives on Audiovisual Translation*, 2010:13):

“Subtitling and interpreting, based on my experience with both, have large areas of overlap in technique and function, and they in fact share so many characteristics that a practitioner of one will find it easier than most to become proficient at the other”.

Αναφορές σε πολιτισμικά στοιχεία

Άλλο ένα πρόβλημα, καθόλου σπάνιο στη μετάφραση, είναι η αναφορά σε στοιχεία της κουλτούρας των ομιλητών, τα οποία είτε είναι άγνωστα στο ελληνικό κοινό, είτε είναι εν μέρει γνωστά αλλά δεν φέρουν την ίδια βαρύτητα και σημασία, ώστε να έχουν τον ίδιο αντίκτυπο που έχουν όταν απευθύνονται στο αγγλόφωνο κοινό. Βέβαια υπάρχουν και περιπτώσεις με συγκεκριμένα ονόματα, μέρη ή γεγονότα που αν και έχουν μια πολιτισμική προέλευση, έχουν γίνει τόσο διάσημα που έχουν αποκτήσει βαρύτητα και σημασία στη παγκόσμια συνείδηση. Ένα τέτοιο παράδειγμα υπάρχει στους υπότιτλους 126-127, όπου γίνεται ένα λογοπαίγνιο με αναφορά στο συγκρότημα Νιρβάνα και τον ομώνυμο γνωστό όρο του βουδισμού:

Υπότιτλος 126	Vinyl is nirvana.	Το βινύλιο είναι Νιρβάνα.
Υπότιτλος 127	Not the group.	Και δεν μιλάω για το συγκρότημα.

Σε τέτοιες αναφορές σε γεγονότα, όρους ή άτομα παγκοσμίου φήμης, δεν δημιουργείται πρόβλημα στην απόδοση από τον μεταφραστή, σε αντίθεση με τις παρακάτω περιπτώσεις που απαιτούν περισσότερη σκέψη και περιπλέκουν τη μετάδοση του μηνύματος χωρίς «ζημία» εις βάρος του ελληνικού κοινού:

Υπότιτλος 132	My mom got me a <u>Ghetto Blaster!</u>	Μου είχε πάρει η μητέρα μου <u>ένα στέρεο Ghetto</u>
---------------	--	--

		<u>Blaster</u>
Υπότιτλος 133	I had <u>Bad</u> ...on tape!	και είχα το <u>Bad</u> σε κασέτα!
Υπότιτλος 134	<u>Baby One More Time.</u>	<u>To Baby One More Time.</u>
Υπότιτλος 239	I like <u>Denny's</u> , you like what? <u>Olive Garden.</u>	Εγώ τρώω στο <u>Denny's</u> , εσύ στο <u>Olive Garden.</u>
Υπότιτλος 240	They say <u>Olive Garden</u> is the Italian <u>Denny's</u> .	Κάποιοι λένε ότι το <u>Olive Garden</u> είναι η ιταλική εκδοχή του <u>Denny's</u> .
Υπότιτλος 255	is...I call it the Head-Bob-Test.	ήταν αυτό που εγώ αποκαλώ "Head-Bob-Test".

Οι παραπάνω αναφορές προκάλεσαν προβληματισμό κατά τη μετάφραση αλλά και κατά την επιμέλεια. Το μόνο σίγουρο είναι πως στον υποτιτλισμό, περισσότερο από ό,τι στη μετάφραση κειμένων, ο μεταφραστής δεν έχει την άνεση να εξηγήσει, περιγράψει ή ακόμα και να βάλει υποσημείωση με σκοπό να γεφυρώσει το χάσμα που δημιουργεί μια πολιτισμική διαφορά. Οι επιλογές του είναι περιορισμένες από χωρικά και χρονικά όρια και από την υποχρέωση να μην αποσπάσει την προσοχή του θεατή από την παρακολούθηση του προγράμματος.

Στους υπότιτλους 132, 133 και 134, οι οποίοι αξίζει να υπογραμμιστεί ότι είναι διαδοχικοί, έχουμε αναφορά σε ένα γνωστό στην αμερικανική κουλτούρα στερεοφωνικό και δύο τραγούδια πολύ γνωστά στην αμερικανική κοινωνία. Όσον αφορά το πρώτο, κρίθηκε καλύτερο το όνομα του στερεοφωνικού, αν και δεν θα προκαλέσει τις αντίστοιχες συνειρμικές σκέψεις στο ελληνικό κοινό, να μην αλλαχθεί με κανέναν τρόπο, διότι το προϊόν παρουσιάζεται ταυτόχρονα στην οθόνη και σαν εικόνα είναι αρκετά γνώριμο, ώστε να εμπνεύσει τα απαραίτητα συναισθήματα νοσταλγίας και να αντιληφθεί το ελληνικό κοινό για ποια ακριβώς περίοδο της μουσικής βιομηχανίας γίνεται λόγος. Στους υπότιτλους που αναφέρονται τα δύο

τραγούδια που υπογραμμίστηκαν, η απόδοση τους παρέμεινε ως είχε, καθώς δεν θεωρήθηκε θεμιτό ούτε για μια στιγμή να γίνει πολιτισμική προσαρμογή και αντικατάσταση με ελληνικούς τίτλους αντίστοιχα σπουδαίων τραγουδιών, ενώ ταυτόχρονα, θεωρήθηκε πως ίσως καταφέρουν να βρουν απήχηση σε ένα αξιοσημείωτο ποσοστό του ελληνικού κοινού, καθώς δεν είναι παντελώς άγνωστα. Παρ' όλα αυτά, δεν παραβλέπεται το γεγονός ότι οι ξένοι τίτλοι πιθανόν να αποσυντονίσουν σε κάποιον βαθμό τη ροή της, χωρίς όμως τεράστια ζημία, αφού δεν αποτελούν βασικό στοιχείο του σεναρίου και της ευρύτερης επιχειρηματολογίας στις συγκεκριμένες σκηνές. Στόχος είναι η νοσταλγική ανάμνηση παλαιότερων μέσων ακρόασης μουσικής και όχι της ίδιας της μουσικής.

Μεγαλύτερο πρόβλημα αποτέλεσαν οι διαδοχικοί υπότιτλοι 239 και 240, οι οποίοι δεν γινόταν να αντικατασταθούν ούτε με πολιτισμική προσαρμογή ούτε με όρους-ομπρέλα, όπως θα επιλεγόταν σαν λύση σε άλλη περίπτωση. Ο ομιλητής αποφασίζει να αναφέρει δύο γνωστές αμερικανικές αλυσίδες φαγητού, συγκρίνοντας τις με σκοπό να δείξει πως μερικές φορές η προτίμηση ενός ατόμου δεν βασίζεται πάντα στην ποιότητα, κάτι που κατευθείαν δένει τα χέρια του μεταφραστή, αφενός επειδή ο μόνος τρόπος να αντικαταστήσει τις ονομασίες είναι να βρει δύο ελληνικές αλυσίδες παρόμοιας εμβέλειας με τις αμερικανικές, αλλά και αφετέρου επειδή η σύγκριση μεταξύ τους θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις παραμέτρους ποιότητας και μεταξύ τους σχέσης («Olive garden is the **Italian** Denny's») που περιέχει η σύγκριση των αρχικών αλυσίδων φαγητού. Την ίδια στιγμή, η χρήση όρου-ομπρέλας δεν είναι διαθέσιμη, καθώς το Denny's δεν είναι απλά ένα εστιατόριο ή ένα κατάστημα γρήγορου φαγητού, αλλά ανήκει στην κατηγορία των diners στην Αμερική, ένα είδος εστιατορίων που δεν υπάρχει πουθενά άλλου στον κόσμο και έχει χαρακτηριστικά που συμμετέχουν ενεργά στη σύγκριση που γίνεται από τον ομιλητή. Δεν είναι μόνο σύμβολο ποιότητας, αλλά έχει και ξεχωριστό ρόλο στην αμερικανική σκέψη, ως μέρος της ταυτότητας του αμερικανικού φαγητού και της αμερικανικής εστίασης. Έτσι, αποφασίστηκε να παραμείνουν τα ονόματα ως είχαν, ώστε να μην καταστραφεί η σύγκριση που έκανε ο ομιλητής με μάταιες προσπάθειες διαπολιτισμικής μεσολάβησης, ενώ μόνο το ρήμα «like» της πρότασης αποδόθηκε με το ρήμα «τρώω» για να αντιληφθεί το κοινό ότι γίνεται λόγος για εστιατόρια.

Τέλος, στον υπότιτλο 255, γίνεται αναφορά σε ένα πείραμα που έκαναν οι παραγωγοί στο στούντιο ηχογράφησης, το οποίο ονομάτισαν «The Head-Bob-Test» ένα όνομα βασισμένο στην πολύ χαρακτηριστική εικόνα του να κουνάει κάποιος ρυθμικά το κεφάλι του. Πρόκειται για μια καθόλου περίπλοκη έννοια, μετά από αυτή τη σύντομη περιγραφή, ωστόσο η ελληνική κυριολεκτική απόδοση «Τεστ Κουνήματος Του Κεφαλιού» δεν δημιουργεί ούτε κατά διάνοια την αντίστοιχη εικόνα. Η δυνατότητα της αγγλικής γλώσσας να δημιουργεί «απεικονιστικές» λέξεις με μεγαλύτερη ευκολία από την ελληνική κάνει περιπτώσεις σαν κι αυτήν προβληματικές για τον μεταφραστή. Αποφασίστηκε πως εφόσον το βίντεο και η αμέσως επόμενη επεξήγηση του ονόματος θα συμπληρώσουν τα νοηματικά κενά, το όνομα του πειράματος μπορεί να διατηρηθεί στα αγγλικά σαν τίτλος.

Ανακεφαλαιώνοντας, οι αναφορές σε στοιχεία της κουλτούρας του πρωτότυπου βίντεο είναι προβληματικές για τον μεταφραστή και κάνουν δυσκολότερη την προσπάθειά του, ειδικά στην περίπτωση του υποτιτλισμού, όπου δεν έχει τον χώρο ή τον χρόνο να εξηγήσει ή να περιγράψει πιο περιφραστικά τον όρο που δημιουργεί το πρόβλημα.

Ξενόγλωσση ορολογία

Είναι γνωστό ότι η μουσική βιομηχανία του Ηνωμένου Βασιλείου και των ΗΠΑ υπήρξαν και εξακολουθούν να είναι δύο γίγαντες όχι μόνο από την άποψη της απήχησης αλλά και από άποψη παραγωγής εξοπλισμού. Είναι ευρέως γνωστό πως είναι υπεύθυνες για πλήθος πρωτοποριακών καινοτομιών στον τομέα των τεχνολογικών μέσων που οδήγησαν στη φορητότητα και ευκολία που χαρακτηρίζει την ακρόαση της μουσικής σήμερα. Δεν είναι, λοιπόν, παράξενο το γεγονός ότι σε μεγάλο βαθμό η αγγλική μουσική ορολογία, ιδιαίτερα αυτή που σχετίζεται με τα τεχνολογικά μέσα, έχει απορροφηθεί είτε αυτούσια, είτε μεταγραμμένη χωρίς αντίστοιχο όρο στα ελληνικά, είτε προτιμάται εις βάρος του ελληνικού όρου σε καθημερινές συνθήκες. Η στάση του υποτιτλιστή στη συγκεκριμένη περίπτωση όσον αφορά το φαινόμενο αυτό, κρίθηκε ότι έπρεπε να είναι θετικά προσκείμενη προς την προώθηση των ελληνικών όρων □ (ή των δανείων που πλέον έχουν αφομοιωθεί στην ελληνική γλώσσα), όταν αυτοί υπάρχουν και δεν είναι άγνωστοι στο γενικό κοινό ακόμη κι αν επισκιάζονται ενίοτε από την αγγλική τους απόδοση, και να διατηρούνται οι αγγλικοί όροι μόνο σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει άλλη επιλογή.

Κάποιοι υπότιτλοι που έχρησαν διαχείρισης ορολογίας παρατίθενται παρακάτω, με ένα παράδειγμα από κάθε μέθοδο που επιστρατεύτηκε:

ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΤΙΤΛΟΥ	ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	ΑΡΧΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ
Υπότιτλος 141	ΔΑΝΕΙΟ ΑΦΟΜΟΙΩΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ	And then the cassettes became portable because of the SONY <u>walkman</u> .	Και τότε οι κασέτες έγιναν φορητές, όταν φτιάχτηκε το <u>γουόκμαν</u> της SONY.
Υπότιτλος 150	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ	I can just <u>skip</u> ? I was like... what?	Μπορώ απλά <u>να</u> <u>περάσω</u> ένα τραγούδι; Αλήθεια τώρα;
Υπότιτλος 175	ΑΓΓΛΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ	Streaming for me is incredible.	Οι υπηρεσίες streaming μού φαίνονται απίστευτες.

Μεταφορά από προφορικό σε γραπτό λόγο

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο υποτιτλισμός είναι ταυτόχρονα μετάφραση αλλά και μεταφορά από προφορικό σε γραπτό λόγο. Αυτή η μεταφορά δεν είναι πάντα τόσο απλή όσο ακούγεται και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το ύφος, τον τόνο και το επικοινωνιακό πλαίσιο στα οποία υπακούει ο ομιλητής. Στην συγκεκριμένη περίπτωση το ύφος δεν είναι αυστηρά επίσημο, ενώ κυριαρχούν σε πολλές στιγμές στοιχεία χιούμορ και θεατρικότητας. Σε κάποια από αυτά τα σημεία, χρειάστηκε να γίνει περιγραφή των στοιχείων που ακούγονται στον προφορικό λόγο ή πλήρης παράλειψή τους σε περιπτώσεις που κρίθηκε συνετό. Κάποια παραδείγματα αποτελούν οι παρακάτω υπότιτλοι:

ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΤΙΤΛΟΥ	ΜΕΘΟΔΟΣ	ΑΡΧΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ
----------------------	---------	-------------------	-----------

Υπότιτλος 136	ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	You got to the end of the song <u>and</u> (<u>makes</u> <u>sound</u> <u>effect</u>)	Έφτανε το τέλος του τραγουδιού και...
Υπότιτλος 108	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<u>They go</u> “Hey!”, that’s what I’m looking for, that’s the note I’m looking for right there.	Όταν <u>αρχίζουν τα</u> <u>επιφωνήματα</u> αυτό ψάχνω, αυτή τη νότα θα κρατήσω.

Επομένως είναι απαραίτητες και τέτοιες παρεμβάσεις σε σημεία που η προφορικότητα του ομιλητή δεν μπορεί να μεταφερθεί στον γραπτό λόγο. Είναι μια κατηγορία προκλήσεων που προκύπτουν κατά τον υποτιτλισμό, η οποία αντιμετωπίζεται με λεπτούς χειρισμούς και εκμεταλλευόμενη το γεγονός ότι λειτουργεί συμπληρωματικά το οπτικοακουστικό υλικό.

Συμπεράσματα

Η μετάφραση είναι μια επιστήμη της οποίας οι ορίζοντες διαρκώς διευρύνονται, αλλάζουν και επαναπροσδιορίζονται, όπως είναι αναμενόμενο από τη στιγμή που πυρήνες του έργου της είναι η γλώσσα και η διαπολιτισμική επικοινωνία, δύο έννοιες που δεν παύουν ποτέ να εξελίσσονται. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και του διαδικτύου, η οποία προσέφερε μια νέα δυνατότητα οικουμενικής και παγκόσμιας πρόσβασης σε κάθε είδους υλικό, είτε οπτικοακουστικό είτε γραπτό, άνοιξε τον δρόμο για τη δημιουργία ολοένα και περισσότερων πεδίων ενασχόλησης, τα οποία η μετάφραση είναι υπεύθυνη να καλύψει, και έφερε στο προσκήνιο επικοινωνιακές ανάγκες που μόνο η μετάφραση μπορεί να λύσει. Ο υποτιτλισμός, ως υποκατηγορία του κλάδου της οπτικοακουστικής μετάφρασης, ανοίγει τον δρόμο για έναν παγκόσμιο κινηματογράφο και για τη δυνατότητα της επαφής με την τέχνη, την ιστορία και τη γνώση άλλων πολιτισμών μέσω της οθόνης. Πρόκειται για μια μεταφραστική διαδικασία με πολυάριθμες προκλήσεις, όμως γεμάτη αφορμές για

δημιουργικότητα και έμπνευση, αφορμές που η ελληνική γλώσσα είναι παραπάνω από εξοπλισμένη για να αντιμετωπίσει. Ταυτόχρονα οι δυσκολίες του υποτιτλισμού είναι πρακτικές αλλά και θεωρητικές, με διλήμματα των οποίων η απάντηση αλλάζει ανά πάσα στιγμή και εξαρτάται από πολλές διαφορετικές παραμέτρους κάθε φορά. Με απαραίτητα εφόδια την άνεση με την τεχνολογία, τις ικανότητες χρονισμού, τη διαχείριση της γλώσσας και την ικανότητα παραγωγής λόγου σε ένα πλαίσιο που ο λόγος δεν είναι το μόνο στοιχείο που λαμβάνει ο αποδέκτης, ο υποτιτλισμός είναι πράγματι μια μορφή μετάφρασης που έχει τη δική της μοναδική γοητεία και πιθανόν τις δικές τις μοναδικές εφαρμογές στο μέλλον. Για την Ελλάδα, μια χώρα με σημαντική «παράδοση» ήδη στον υποτιτλισμό, κάθε νέο βήμα για τη γεφύρωση του γλωσσικού χάσματος και την απόκτηση πρόσβασης λειτουργεί καταλυτικά για την διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων του ελληνικού κοινού και την εδραίωσή του ως ενεργού ακροατή σε όλα όσα έχει να πει η παγκόσμια κοινότητα. Με πυρήνα της παρούσας εργασίας τον κόσμο του μουσικού κινηματογράφου, πραγματοποιήθηκε μια προσπάθεια ενίσχυση του υποτιτλισμού μουσικών ντοκιμαντέρ και ανάδειξης του παραμελημένου αυτού είδους παραγωγής. Άλλωστε, πρέπει να ειπωθεί ως τελικό συμπέρασμα πως η μετάφραση είναι μια πνευματική μάχη που αποσκοπεί στη διευκόλυνση της ποιοτικής πρόσβασης με γνώμονα την διατήρηση του νοήματος και του σκοπού κάθε κειμένου, ή στην περίπτωση του υποτιτλισμού της κάθε παραγωγής, ώστε να επιτευχθεί η προώθηση της γνώσης, της τέχνης και της προόδου σε παγκόσμιο επίπεδο, εφόσον αυτό είναι πλέον δυνατό.

Βιβλιογραφία

- In-Edit Festival Greece, 2022. (2014). Retrieved 18 September 2022, from <https://www.thessalonikiartsandculture.gr/ekdiloseis/in-edit-festival-greece-2022/>
- Kredens, K., & Bogucki, Ł. (2010). Perspectives on Audiovisual Translation (1st ed., p. 13). Peter Lang.
- Millán, C., & Bartrina Marti, F. (2012). ~ The Routledge handbook of translation studies (1st ed., pp. 285-299). London: Routledge.
- Translation vs. Interpretation vs. Subtitling: What's the Difference? | Smartling. Retrieved 18 September 2022, from [https://www.smartling.com/resources/101/translation-vs-interpretation-vs-subtitling-whats-the-difference/#:~:text=While%20there%20is%20a%20clear,or%20source%2C%20is%20spoken\).](https://www.smartling.com/resources/101/translation-vs-interpretation-vs-subtitling-whats-the-difference/#:~:text=While%20there%20is%20a%20clear,or%20source%2C%20is%20spoken).)
- Visky, M. (2015). The Use of Subtitling in Teaching Professional Interpretation. Retrieved 18 September 2022, from https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815028141?ref=pdf_download&fr=RR-2&rr=74cb04e16ea46f49
- Παπαδοπούλου, Ό. (2017). Γλωσσολογία και μετάφραση: Η αναγκαιότητα υφολογικής προσέγγισης του πρωτοτύπου. Retrieved 18 September 2022, from <https://blog.peempip.gr/stylistics-source-text/>
- Σωσώνη, Β. Οπτικοακουστική Μετάφραση. Retrieved 18 September 2022, from <https://opencourses.ionio.gr/modules/document/file.php/DFLTI191/1%CE%B7%20%CE%95%CE%B2%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AC%CE%B4%CE%B1/%CE%A4%CE%99%20%CE%95%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%99%20%CE%97%20%CE%9F%CE%A0%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%91%CE%9A%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%91%CE%A6%CE%A1%CE%91%CE%A3%CE%97.pdf>

Παράρτημα Ι

1

00:00:00,095 --> 00:00:05,134

Η HARMAN ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

2

00:00:05,859 --> 00:00:08,112

<i>Αν δεν έχεις πρόβλημα θα ήθελα

να σου πω μία λέξη</i>

3

00:00:08,319 --> 00:00:10,105

<i>και να μου πεις

τι σου ερχεται στο μυαλό.</i>

4

00:00:10,306 --> 00:00:11,576

Ας το δοκιμάσουμε!

5

00:00:11,807 --> 00:00:12,997

<i>Μουσική.</i>

6

00:00:15,169 --> 00:00:16,169

Παντού.

7

00:00:22,536 --> 00:00:24,609

Η μουσική υπάρχει παντού.

8

00:00:24,837 --> 00:00:26,757

Δεν μπορώ να φανταστώ
τη ζωή μου χωρίς μουσική.

9

00:00:27,116 --> 00:00:29,609

Είναι το πιο εκπληκτικό
πράγμα σ' αυτόν τον πλανήτη

10

00:00:29,798 --> 00:00:32,560

και απλά ταξιδεύει στο σύμπαν!

11

00:00:32,758 --> 00:00:35,246

Η μουσική είναι η γλώσσα
που μπορεί κάθε λαός να καταλάβει

12

00:00:35,559 --> 00:00:37,011

κι όλοι αγαπούν τη μουσική.

13

00:00:37,210 --> 00:00:39,218

Θες να μιλήσω για το τι σημαίνει μουσική;

14

00:00:39,408 --> 00:00:41,900

Έχεις καμιά βδομάδα για να απαντήσω;

15

00:00:42,385 --> 00:00:44,146

Για μένα η μουσική είναι ζωή.

16

00:00:44,345 --> 00:00:46,780

Ξεκινάει, όταν κάνεις πρώτη φορά

εικόνα στο μυαλό σου

17

00:00:46,979 --> 00:00:48,773

πού μπορεί να φτάσει ένα τραγούδι.

18

00:00:48,992 --> 00:00:52,621

Όλο το ταξίδι

έχει ως επίκεντρο τη σύνδεση

19

00:00:52,811 --> 00:00:54,121

με αυτό το άτομο.

20

00:00:57,989 --> 00:00:59,994

Σαν άνθρωπος δεν είμαι πολύ καλός

στα λόγια,

21

00:01:00,216 --> 00:01:04,011

όμως πραγματικά μπορώ να εκφράσω

πολλά παίζοντας κιθάρα.

22

00:01:04,883 --> 00:01:08,286

Η μουσική δημιουργεί μια σχέση ανάμεσα μας

με βάση το συναίσθημα.

23

00:01:08,540 --> 00:01:11,168

Με γνωρίζεις, είσαι φίλος μου,

σε έχω μεγαλώσει.

24

00:01:11,758 --> 00:01:13,671

Καλησπέρα, Λος Άντζελες!

25

00:01:13,957 --> 00:01:17,798

Ό,τι κι αν παίζεις,
κλασσική, τζαζ, ποπ, ροκ, φολκ...

26

00:01:18,057 --> 00:01:20,144

Δεν έχει σημασία.
Σημασία έχει το συναίσθημα.

27

00:01:23,648 --> 00:01:28,032

Είναι απίθανο να είσαι αυτός που δίνει
αυτόν τον ήχο στον κόσμο.

28

00:01:29,500 --> 00:01:31,104

Το μόνο που θες
είναι να ακουστεί σωστά.

29

00:01:34,182 --> 00:01:36,801

Είναι πάρα πολύ παράξενη
η τωρινή φάση της μουσικής.

30

00:01:40,187 --> 00:01:41,427

Τα τελευταία πέντε χρόνια

31

00:01:41,673 --> 00:01:44,073

θα έλεγα ότι η ποιότητα του ήχου
κάνει μια "κοιλιά".

32

00:01:44,292 --> 00:01:46,761

Δεν μπορείς να ακούσεις
την πολυπλοκότητα ενός τραγουδιού

33

00:01:46,975 --> 00:01:48,651

στα συμπιεσμένα αρχεία mp3.

34

00:01:48,855 --> 00:01:52,649

Ακούς μόνο μουσική

κακής ποιότητας διαρκώς

35

00:01:52,855 --> 00:01:56,245

μέσα από κακής ποιότητας ακουστικά

ή κακής ποιότητας ηχεία

36

00:01:56,460 --> 00:01:58,527

κι έτσι ουσιαστικά δεν ακούς τα πάντα.

37

00:01:59,486 --> 00:02:02,248

Η συμπίεση της μουσικής "πνίγει" έως

και το 90% του αρχικού τραγουδιού

38

00:02:02,471 --> 00:02:04,542

και νομίζω ότι το κοινό

δεν το έχει υπόψη του αυτό.

39

00:02:04,764 --> 00:02:08,598

Έχουμε να κάνουμε με μια γενιά McDonalds

μουσικών καταναλωτών.

40

00:02:09,473 --> 00:02:12,331

Το κουτί της Πανδώρας έχει ανοίξει
και οι συνέπειες είναι ήδη προφανείς,

41

00:02:12,533 --> 00:02:15,450

όμως είναι απολύτως δυνατό
να βελτιώσουμε αυτά που ακούμε.

42

00:02:15,744 --> 00:02:20,950

Η ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΗΧΟΥ

43

00:02:21,307 --> 00:02:24,402

Όταν έχεις αφιερώσει τόσο χρόνο,
για να φτιάξεις κάτι όπως πρέπει,

44

00:02:24,616 --> 00:02:27,590

θέλεις να είναι
ακριβώς όπως το είχες φανταστεί.

45

00:02:30,248 --> 00:02:34,113

Πώς ήταν για σένα,
όσο το έφτιαχνες στο στούντιο;

46

00:02:36,700 --> 00:02:39,549

Όταν γράφω ένα κομμάτι μουσικής,
το γράφω πρώτα με το μυαλό μου

47

00:02:39,938 --> 00:02:41,824

και ακούγεται πάρα πολύ ωραίο,

48

00:02:42,144 --> 00:02:46,025

και μετά αρχίζω να χρησιμοποιώ
τεχνολογικά μέσα και μουσικούς...

49

00:02:46,223 --> 00:02:51,255

Ο στόχος μου είναι απλώς να κάνω αυτό
που έχω στο μυαλό μου πραγματικότητα,

50

00:02:51,438 --> 00:02:53,208

ώστε να μπορέσω
να το μοιραστώ με τον κόσμο.

51

00:02:54,112 --> 00:02:57,183

Δεν ξυπνάω έχοντας έτοιμο

ένα καινούργιο τραγούδι στο κεφάλι μου.

52

00:02:58,374 --> 00:02:59,872

Περιμένω κάτι...

53

00:03:00,118 --> 00:03:02,500

Περιμένω κάτι

και αυτό δεν έρχεται ποτέ...

54

00:03:06,548 --> 00:03:11,730

Για μένα είναι μόχθος από αγάπη

και απαιτεί πάρα πολύ χρόνο...

55

00:03:14,508 --> 00:03:17,949

απαιτεί πολλή δουλειά,

ώστε ένα τραγούδι να μου αρέσει αρκετά

56

00:03:18,164 --> 00:03:21,164

για να νιώσω έτοιμος

να το βγάλω στον κόσμο.

57

00:03:21,971 --> 00:03:24,982

Όταν σκέφτομαι ένα άλμπουμ,

το βλέπω ως περιπέτεια ή ταξίδι

58

00:03:25,201 --> 00:03:26,911

μέσα από διάφορα ηχητικά τοπία.

59

00:03:27,149 --> 00:03:29,411

Ως μουσικός παραγωγός

με πολλούς διαφορετικούς συνεργάτες

60

00:03:29,614 --> 00:03:32,529

έχω την ευκαιρία να δοκιμάζω

κάτι διαφορετικό κάθε φορά.

61

00:03:32,727 --> 00:03:38,735

Πώς μπορώ να συνδέσω τον κόσμο μου

με τον κόσμο των Linkin Park;

62

00:03:38,971 --> 00:03:41,996

Αναλαμβάνεις κάποιον και
τον κάνεις όσο καλύτερο γίνεται.

63

00:03:42,714 --> 00:03:47,793

Παράγεις μια συνέχεια, έναν ήχο
και τα ενώνεις, για να παράγεις έργο.

64

00:03:48,619 --> 00:03:53,816

Ό,τι σκέφτομαι, κατά 99,4%
μπορεί να γίνει πραγματικότητα.

65

00:03:54,122 --> 00:03:56,626

Το θέμα είναι να βρεις τα σωστά άτομα.

66

00:03:56,829 --> 00:04:01,267

Βγάζω τα γυαλιά και λέω,
"Εσύ ποιο θεωρείς καλύτερο, τι νιώθεις;"

67

00:04:01,826 --> 00:04:04,947

Η ιδέα είναι να πας τον κόσμο
εκεί που δεν έχει ξαναπάει.

68

00:04:05,481 --> 00:04:08,553

Το έχω βάλει στο τέρμα,
όλα τ' άλλα είναι χαμηλά.

69

00:04:09,006 --> 00:04:12,607

Τα τραγούδια είναι σαν να φτιάχνεις
πυραμίδες από τραπουλόχαρτα.

70

00:04:12,821 --> 00:04:14,726

Άρα, διαλέγεις κάθε τύμπανο
και κάθε μικρόφωνο

71

00:04:14,910 --> 00:04:16,886

και κάνεις το ίδιο για τις κιθάρες
και τα μπάσα

72

00:04:17,076 --> 00:04:18,978

και για κάθε όργανο

που συμμετέχει στο τραγούδι.

73

00:04:19,200 --> 00:04:22,994

Μ'αρέσει να ξεκινάω με τα ντραμς

και να βρίσκω την ταχύτητα και τον ρυθμό

74

00:04:23,208 --> 00:04:25,144

και μετά κιθάρες σαν διακόσμηση

75

00:04:25,343 --> 00:04:26,756

κι από 'κεί "χτίζω".

76

00:04:27,089 --> 00:04:30,724

Μέχρι να γράψεις και την τελευταία νότα,

δεν μπορείς καν να το περιγράψεις,

77

00:04:30,930 --> 00:04:34,273

όμως κυνηγάς κάτι και

δεν μπορείς να το εξηγήσεις με λέξεις.

78

00:04:34,608 --> 00:04:37,308

Σε οδηγεί μονάχα το ένστικτο.

79

00:04:37,904 --> 00:04:41,019

Είναι μια μίξη από "Αυτό είναι!"

και "Ναι, έτσι είναι τέλειο! Το λατρεύω!"

80

00:04:41,214 --> 00:04:43,340

και μετά

"Είναι χάλια. Πώς φτάσαμε σ' αυτό;

81

00:04:43,521 --> 00:04:45,580

Δεν ξέρω αν διορθώνεται".

82

00:04:46,236 --> 00:04:48,125

Θέλεις πάντα να είσαι ικανοποιημένος.

83

00:04:48,316 --> 00:04:51,148

"Μπορεί να γίνει καλύτερο.

Αυτό θέλει βελτίωση, ας το δούμε ξανά".

84

00:04:51,357 --> 00:04:55,119

Πιέζοντας πραγματικά τον εαυτό σου,
ώστε να παράγεις κάτι...

85

00:04:55,325 --> 00:04:56,729

υπάρχει κάποια μαγεία σε αυτό.

86

00:04:57,316 --> 00:04:59,349

Τραγούδα το μία φορά
να δούμε πώς ακούγεται.

87

00:05:06,838 --> 00:05:10,524

Οπότε αν τα απομυθοποιήσουμε όλα,
όλα τα κουμπιά και τα παιχνίδια...

88

00:05:10,730 --> 00:05:13,222

Σε κάνει να κουνιέσαι στον ρυθμό;
Σε κάνει να θέλεις να κλάψεις

89

00:05:13,397 --> 00:05:15,944

ή να πάρεις τηλέφωνο την κοπέλα

ή το αγόρι σου ή οτιδήποτε;

90

00:05:16,142 --> 00:05:17,901

Σου προκαλεί κάποιο συναίσθημα;

91

00:05:18,671 --> 00:05:21,936

Η σύνδεση ανάμεσα στο όργανο,

εσένα και τη φωνή σου

92

00:05:22,166 --> 00:05:24,934

είναι αυτή που όντως παράγει τη μουσική.

93

00:05:25,157 --> 00:05:27,807

Υπάρχει μια αλληλεπίδραση,

όταν παίζεις ένα κομμάτι ξανά και ξανά

94

00:05:28,045 --> 00:05:31,179

και μια εκρηκτική στιγμή,

όταν επιτέλους κάτι σου κάνει κλικ.

95

00:05:32,082 --> 00:05:35,211

Χρειάζεται πολλή δουλειά

απλά για να κάνεις ένα κομμάτι

96

00:05:35,394 --> 00:05:38,616

τουλάχιστον εύηχο

για τα αυτιά του κόσμου.

97

00:05:39,251 --> 00:05:40,433

Και τώρα...

98

00:05:47,262 --> 00:05:50,325

Βγαίνει πολύ σκληρό ή περίεργο.

Άσε, να το ξαναπώ μία φορά.

99

00:05:50,798 --> 00:05:53,523

Μία από τις δυσκολότερες στιγμές

για όλους,

100

00:05:53,754 --> 00:05:56,031

μουσικούς, παραγωγούς, συνθέτες,
για οποιονδήποτε,

101

00:05:56,265 --> 00:05:57,998

πότε λες ότι είναι έτοιμο;

102

00:05:58,625 --> 00:06:01,825

Αν συγκινηθώ εγώ,
τότε και κάποιος άλλος θα συγκινηθεί.

103

00:06:02,085 --> 00:06:04,378

Όταν έχω ανατριχιάσει.

104

00:06:05,692 --> 00:06:10,493

Φίλε, ξέρεις ότι είναι σωστό,
όταν ο κόσμος σου πει ότι είναι σωστό.

105

00:06:10,883 --> 00:06:14,961

Έχεις ένα καλό προαίσθημα,

λες: "Το βρήκα! Είναι γαμάτο!"

106

00:06:15,191 --> 00:06:19,384

Για μένα η επιβεβαίωση είναι οι φίλοι μου
ή αν βρω κάποια κορίτσια,

107

00:06:19,629 --> 00:06:21,702

γιατί τα κορίτσια θα σου πουν την αλήθεια.

108

00:06:21,898 --> 00:06:27,758

Όταν αρχίζουν τα επιφωνήματα,
αυτό ψάχνω, αυτή τη νότα θα κρατήσω.

109

00:06:33,971 --> 00:06:36,749

Χρειάζεται πολλή φροντίδα,
για να γίνουν όλα αυτά.

110

00:06:36,938 --> 00:06:40,133

Μετά γίνεται άλμπουμ
και κάποιος το ακούει

111

00:06:40,338 --> 00:06:43,117

στη χειρότερη δυνατή

συμπιεσμένη μορφή του

112

00:06:43,314 --> 00:06:46,344

μέσα από ακούστικά ή

από τα άθλια ηχεία ενός λάπτοπ

113

00:06:46,613 --> 00:06:50,620

και λες:

"Τόση πολλή δουλειά πάει στράφι".

114

00:07:00,066 --> 00:07:02,123

Η μουσική είναι τέχνη

115

00:07:02,337 --> 00:07:05,446

και η ηχογράφηση της μουσικής

δεν είναι παρά αποθήκευση της τέχνης,

116

00:07:05,654 --> 00:07:08,027

ώστε να την ακούσεις αργότερα
ή να την ακούσεις κι αλλού.

117

00:07:08,209 --> 00:07:11,638

Η ηχογραφημένη μουσική ξεκίνησε
λίγο παραπάνω από 100 χρόνια πριν,

118

00:07:11,828 --> 00:07:13,598

οπότε όλα είναι αρκετά πρόσφατα.

119

00:07:14,638 --> 00:07:17,423

Τη δεκαετία του '60
είχαμε τα βινύλια.

120

00:07:18,163 --> 00:07:21,119

Είναι σαν να έχεις ένα παλιό βιβλίο,
ένα τεχνούργημα.

121

00:07:21,379 --> 00:07:24,249

Αγαπώ αυτά τα αντικείμενα και γενικά
τα αξιοσημείωτα πράγματα.

122

00:07:24,479 --> 00:07:27,446

Δεν υπάρχει τίποτα σαν την αναμονή
πριν ξεκινήσει το κομμάτι.

123

00:07:27,667 --> 00:07:29,015

Είναι απλώς μαγικό.

124

00:07:29,256 --> 00:07:32,081

Όταν ημουν παιδί,
δεν το "γρατζουνούσες", ούτε γύριζες πίσω.

125

00:07:32,319 --> 00:07:37,242

Το άφηνες να παίζει κι άκουγες
τους στίχους, τη μουσική και το ένιωθες.

126

00:07:37,597 --> 00:07:39,863

Το βινύλιο είναι Νιρβάνα.

127

00:07:40,541 --> 00:07:41,858

Και δεν μιλάω για το συγκρότημα.

128

00:07:43,081 --> 00:07:47,390

Οι κασέτες 8-track ήταν το πρώτο βήμα
προς την ανάπτυξιτης φορητής μουσικής.

129

00:07:47,893 --> 00:07:51,477

Δεν μου άρεσαν οι 8-track
και οι κασέτες διαρκώς έπεφταν.

130

00:07:51,763 --> 00:07:53,443

Ήταν σκέτη ταλαιπωρία.

131

00:07:54,641 --> 00:07:57,527

Ακόμη αγαπώ τις κασέτες.
Μου θυμίζουν την παιδική μου ηλικία.

132

00:07:57,759 --> 00:08:00,249

Μου είχε πάρει η μητέρα μου
ένα στέρεο Ghetto Blaster

133

00:08:00,481 --> 00:08:03,132

και είχα το <i>Bad</i>... σε κασέτα!

134

00:08:04,487 --> 00:08:05,812

Το <i>Baby One More Time.</i>

135

00:08:06,010 --> 00:08:09,200

Άκουγα το τραγούδι αυτό

ξανά και ξανά και ξανά.

136

00:08:09,415 --> 00:08:10,922

Έφτανε το τέλος του τραγουδιού

και...

137

00:08:11,122 --> 00:08:13,843

Το έβαζα πάλι από την αρχή,

σε φάση: "Θέε μου, τι τραγουδάρα!"

138

00:08:14,208 --> 00:08:16,365

Ανήκω σίγουρα στη γενιά της κασέτας.

139

00:08:16,572 --> 00:08:17,914

Ήταν η εποχή που γράφαμε κασέτες.

140

00:08:18,131 --> 00:08:20,982

Ήταν το καθιερωμένο δώρο

που έδινες σε μια κοπέλα.

141

00:08:21,437 --> 00:08:25,013

Και τότε οι κασέτες έγιναν φορητές,

όταν φτιάχτηκε το γούοκμαν της SONY.

142

00:08:25,231 --> 00:08:26,279

Αγαπούσα αυτό το γουόκμαν.

143

00:08:26,541 --> 00:08:28,731

Μουσική παντού μαζί σου;

Ήταν τρελό!

144

00:08:28,931 --> 00:08:31,826

Το γουόκμαν της SONY ήταν γαμάτο,
γιατί έπαιζες ό,τι ήθελες.

145

00:08:32,025 --> 00:08:35,000

Ήσουν μόνος σου
με τη μουσική που ήθελες.

146

00:08:35,552 --> 00:08:37,365

Θυμάμαι τον πρώτο καιρό που βγήκαν τα CD.

147

00:08:37,563 --> 00:08:39,714

Ανυπομονούσες να διαβάσεις
τη θήκη του άλμπουμ,

148

00:08:39,882 --> 00:08:42,603

τους στίχους,
και να δεις ποιος έβγαλε τις φωτογραφίες.

149

00:08:42,827 --> 00:08:46,816

Τα ντίσκμαν άλλαξαν τα πάντα, μπορούσες
να βάλεις το ίδιο τραγούδι άπειρες φορές.

150

00:08:47,004 --> 00:08:49,721

Μπορώ απλά να περάσω ένα τραγούδι;

Αλήθεια τώρα;

151

00:08:49,900 --> 00:08:52,634

Δεν είχα ποτέ τέτοιο!

Και πάντα ήθελα ένα!

152

00:08:53,319 --> 00:08:55,973

Και μετά ήρθε η συμπίεση της μουσικής

153

00:08:56,306 --> 00:08:58,096

σαν ευλογία και κατάρα

την ίδια στιγμή.

154

00:08:58,308 --> 00:09:01,094

Το ψηφιακό είναι

το μέλλον στο παρόν.

155

00:09:01,374 --> 00:09:04,934

Λειτουργούμε σε έναν κόσμο
με τόσες πολλές μορφές συμπίεσης,

156

00:09:05,168 --> 00:09:09,211

είτε πρόκειται για mp3
ή δορυφορικό ραδιόφωνο ή streaming.

157

00:09:09,448 --> 00:09:13,352

Όλα είναι στο κινητό σου ή
στον υπολογιστή ή στο αμάξι σου.

158

00:09:14,158 --> 00:09:17,555

Η μετάβαση σε mp3
άλλαξε τα πάντα.

159

00:09:21,448 --> 00:09:23,710

Αναπτύχθηκαν
απωλεστικοί αλγόριθμοι συμπίεσης

160

00:09:24,010 --> 00:09:27,343

που συμπιέζουν το αρχείο ώστε να μένει
μόνο το 1/10 από το αρχείου του CD.

161

00:09:27,746 --> 00:09:29,349

Χρησιμοποιούν ένα αντιληπτικό μοντέλο

162

00:09:29,646 --> 00:09:32,430

και εντοπίζουν το μέρος της μουσικής
που μπορείς και να μην ακούσεις

163

00:09:32,975 --> 00:09:34,531

και το διαγράφουν.

164

00:09:34,793 --> 00:09:37,427

Η ιδέα είναι

σαν να παίρνεις μια πρόταση

165

00:09:37,645 --> 00:09:42,343

και να βγάζεις κάποια τυχαία φωνήεντα
από αυτήν.

166

00:09:42,803 --> 00:09:47,228

Αν πας να διαβάσεις αυτήν την πρόταση,
ο εγκέφαλός σου εύκολα συμπληρώνει τα κενά.

167

00:09:47,609 --> 00:09:51,125

Έτσι κατευθείαν έχεις ένα αρχείο
με μικρότερο ρυθμό δεδομένων

168

00:09:51,340 --> 00:09:54,855

και μικρότερο μέγεθος ώστε να μπορείς
να έχεις χιλιάδες στο κινητό σου

169

00:09:55,076 --> 00:09:57,032

και να μπορείς να ακούς μουσική
όλη μέρα.

170

00:09:57,816 --> 00:10:01,507

Μέχρι και το 2006 οι πωλήσεις δίσκων
ήταν το επίκεντρο όλων των επιχειρήσεων

171

00:10:01,894 --> 00:10:06,409

και τα ποσοστά δίσκων-ψηφιακής μουσικής
ήταν 90% και 10% αντίστοιχα.

172

00:10:06,617 --> 00:10:10,401

Και ξαφνικά το 2014 με το ζόρι πουλήσαμε
λίγους δίσκους.

173

00:10:10,611 --> 00:10:13,729

Ίσως βγάλαμε έναν δίσκο
όλη τη χρονιά.

174

00:10:13,992 --> 00:10:16,237

Αντιστράφηκε τελείως!

175

00:10:17,064 --> 00:10:19,119

Οι υπηρεσίες streaming
μου φαίνονται απίστευτες.

176

00:10:19,408 --> 00:10:22,977

Νομίζω είναι το καλύτερο και ταυτόχρονα

το χειρότερο πράγμα που έχει συμβεί.

177

00:10:23,191 --> 00:10:27,048

Όμως νιώθω ότι, εξαιτίας τους , σήμερα
είμαι μεγαλύτερος λάτρης της μουσικής.

178

00:10:27,647 --> 00:10:30,918

Κάποιος σου αναφέρει ένα συγκρότημα
και μπορείς να τους ακούσεις επιτόπου.

179

00:10:31,919 --> 00:10:36,176

Διαρκώς ανοίγεις καινούριες πόρτες
και ανακαλύπτεις τέλεια νέα πράγματα.

180

00:10:36,722 --> 00:10:37,722

Και δωρεάν!

181

00:10:38,160 --> 00:10:40,893

Ακόμη κι αν πούμε
ότι οι υπηρεσίες streaming χρεώνουν,

182

00:10:41,080 --> 00:10:44,464

το YouTube έχει

τη μεγαλύτερη μουσική συλλογή στον πλανήτη.

183

00:10:45,344 --> 00:10:49,961

Χρησιμοποιώ mp3 για να ψάξω μουσική

και είναι πολύ βολικό,

184

00:10:50,595 --> 00:10:53,784

όμως δεν είναι για να απολαύσεις

μια ηχογράφηση υψηλής ποιότητας.

185

00:10:56,602 --> 00:10:59,879

Όταν εμφανίστηκαν τα mp3,

όλοι θεώρησαν πως ήταν απλά μια αρχή,

186

00:11:00,110 --> 00:11:01,815

πως θα ήταν κάτι προσωρινό

187

00:11:02,046 --> 00:11:05,482

και πως με την τεχνολογία θα βελτιωνόταν
και θα ακουγόταν καλύτερα,

188

00:11:05,760 --> 00:11:07,974

όμως δεν έχει αλλάξει κάτι.

189

00:11:09,610 --> 00:11:12,324

Τα mp3;

Είναι επικίνδυνα.

190

00:11:13,499 --> 00:11:17,054

Γιατί δεν είναι πιστά

ως προς την αρχική ηχογράφιση.

191

00:11:17,290 --> 00:11:20,614

Κομμάτια της αρχικής ηχογράφησης

απλά δεν είναι εκεί πια.

192

00:11:20,977 --> 00:11:24,594

Αν κάποιος αναλύσει τις αποχρώσεις

και τις λεπτομέρειες της μουσικής,

193

00:11:24,816 --> 00:11:27,524

υπάρχουν κάποια πράγματα
που λείπουν.

194

00:11:29,087 --> 00:11:32,753

Η συμπίεση όντως αφαιρεί από το συναίσθημα
και την απόλαυση της μουσικής.

195

00:11:33,340 --> 00:11:36,399

Τη νερώνουν και την αραιώνουν
και την κάνουν να ακούγεται πιο "λίγη".

196

00:11:39,729 --> 00:11:42,325

Ξεφορτώνεται
τις πληροφορίες υψηλής συχνότητας,

197

00:11:42,537 --> 00:11:46,100

οι οποίες κρατούν ξεκάθαρη μια φωνή
ή μια κιθάρα.

198

00:11:46,332 --> 00:11:52,597

ΦΥΣΙΚΟΣ ΗΧΟΣ

199

00:11:53,473 --> 00:11:59,859

ΣΥΜΠΙΕΣΜΕΝΟΣ ΗΧΟΣ

200

00:12:00,083 --> 00:12:02,400

ΦΥΣΙΚΟΣ ΗΧΟΣ

201

00:12:02,734 --> 00:12:04,201

Χάνει την παροδικότητα της:

202

00:12:04,417 --> 00:12:07,771

τύμπανα, κύμβαλα, παλαμάκια,
ρυθμικά στοιχεία, κρότους, κλικαρίσματα...

203

00:12:07,939 --> 00:12:08,986

ΦΥΣΙΚΟΣ ΗΧΟΣ

204

00:12:09,241 --> 00:12:10,661

ΣΥΜΠΙΕΣΜΕΝΟΣ ΗΧΟΣ

205

00:12:10,962 --> 00:12:12,097

ΦΥΣΙΚΟΣ ΗΧΟΣ

206

00:12:12,415 --> 00:12:13,775

ΣΥΜΠΙΕΣΜΕΝΟΣ ΗΧΟΣ

207

00:12:14,090 --> 00:12:18,304

όλα αυτά

που κάνουν τη μουσική ξεχωριστή.

208

00:12:19,867 --> 00:12:22,604

Εννοείται ότι μπορείς να φτάσεις

στο σημείο να μη νοιάζεται κανείς.

209

00:12:22,835 --> 00:12:27,144

Παίζεις από πολύ χάλια ηχεία

ένα πολύ κακό αρχείο-πηγή

210

00:12:27,328 --> 00:12:31,501

και θα αλλάξει τελείως την αντίληψή σου
και την ικανότητά σου να "συνδεθείς",

211

00:12:31,781 --> 00:12:33,845

μέχρι που δεν θα βγάζει κανένα νόημα.

212

00:12:35,425 --> 00:12:39,167

Είσαι στο στούντιο για μια ηχογράφηση
και έχεις όλα τα κομμάτια

213

00:12:39,366 --> 00:12:45,662

και είναι όλα μπροστά σου και ξέρεις
ακριβώς πώς πρέπει να ακουστεί

214

00:12:45,885 --> 00:12:47,762

μόνο και μόνο για να
υποστεί συμπίεση;

215

00:12:47,987 --> 00:12:50,399

Σκέφτεσαι:

"Για ποιον λόγο τόσος κόπος τελικά;"

216

00:12:50,607 --> 00:12:52,948

Αφού δεν ακούγεται τίποτα στο τέλος.

217

00:12:53,171 --> 00:12:54,956

Είναι παραμόρφωση της τέχνης.

218

00:12:55,158 --> 00:12:58,285

Είναι σαν να κοιτάς ένα έργο του Βαν Γκογκ
μέσα από γυαλιά με πολύχρωμα τζάμια.

219

00:12:59,974 --> 00:13:03,915

Στον χώρο των τεχνών αυτή τη στιγμή,
η μεγαλύτερη πρόκληση είναι η ευκολία.

220

00:13:04,110 --> 00:13:09,025

Ειδικά έδω και δέκα χρόνια,
ο κόσμος θυσιάζει τα πάντα για την ευκολία.

221

00:13:09,457 --> 00:13:14,697

Κατέταξα τους τύπους αρχείων που βλέπουμε
σε κάθε είδος μουσικής υπηρεσίας

222

00:13:15,063 --> 00:13:18,517

και η επιλογή βασιζόταν μόνο
στο επιθυμητό μέγεθος του φακέλου

223

00:13:18,722 --> 00:13:20,223

και στην εύκολη μεταφορά των αρχείων.

224

00:13:20,413 --> 00:13:22,635

Πρόκειται για επιχειρήσεις
"μεταφοράς περιεχομένου"

225

00:13:22,844 --> 00:13:25,159

κι απλώς τυχαίνει τώρα
το περιεχόμενο να είναι μουσική.

226

00:13:25,507 --> 00:13:28,674

Κι αν ο κόσμος αύριο απαιτούσε
γατάκια αντί για μουσική,

227

00:13:28,865 --> 00:13:31,602

τότε θα έβρισκαν τρόπο
να μεταφέρουν γατάκια.

228

00:13:31,868 --> 00:13:33,812

Η ευκολία συνεπάγεται
περισσότερες πωλήσεις

229

00:13:33,999 --> 00:13:37,636

και οι πολλές πωλήσεις σημαίνουν
λιγότερο έλεγχο της ποιότητας.

230

00:13:38,255 --> 00:13:42,356

Τα πράγματα προωθούνται με τέτοιο τρόπο
που ο κόσμος μπερδεύεται.

231

00:13:42,586 --> 00:13:45,322

Απλώς βλέπεις λαμπερά φώτα

και πολύχρωμα λογότυπα

232

00:13:45,558 --> 00:13:48,195

και συσκευές

που φαίνονται ωραίες εμφανισιακά.

233

00:13:48,405 --> 00:13:51,751

Άρα είναι κυρίως θέμα μόδας

κι όχι τόσο θέμα ποιοτικών προϊόντων πια.

234

00:13:52,378 --> 00:13:53,886

Είναι γελοίο.

235

00:13:54,100 --> 00:13:57,766

Αλήθεια, παίρνεις

τη χειρότερη δυνατή μορφή της μουσικής

236

00:13:58,026 --> 00:14:01,493

για την ακούσεις

μέσα από τον χειρότερο δυνατό εξοπλισμό;

237

00:14:02,490 --> 00:14:04,601

Δηλώνουμε ευχαριστημένοι.

Ζούμε κάθε μέρα λέγοντας:

238

00:14:04,855 --> 00:14:08,812

"Είσαι ευχαριστημένος με κάτι; Τέλεια.

Αν υπάρχει κάτι καλύτερο, ποιός νοιάζεται;"

239

00:14:09,009 --> 00:14:12,119

Εγώ τρώω στο Denny's,

εσύ στο Olive Garden.

240

00:14:12,341 --> 00:14:15,039

Κάποιοι λένε ότι το Olive Garden

είναι η ιταλική εκδοχή του Denny's.

241

00:14:15,230 --> 00:14:16,524

Καμία σχέση!

242

00:14:16,730 --> 00:14:18,885

Το πρώτο είναι γαμάτο!

Το λατρεύω.

243

00:14:19,734 --> 00:14:21,615

Ναι, σου γεμίζει το στομάχι.

244

00:14:21,895 --> 00:14:25,253

Όμως, το ζήτημα είναι

να σου γεμίζει την ψυχή, κι όχι το στομάχι.

245

00:14:26,404 --> 00:14:30,004

Στην τηλεόραση, μόλις βγει τεχνολογία

που βελτιώνει αυτό που βλέπεις,

246

00:14:30,237 --> 00:14:32,860

όλοι το θέλουν,

επειδή η διαφορά είναι εμφανής.

247

00:14:33,112 --> 00:14:37,089

Όμως στη μουσική

το κοινό ήθελε κυρίως λειτουργικότητα.

248

00:14:37,352 --> 00:14:42,183

Κανένας δεν έθιξε το θέμα της ποιότητας και
απλώς προσποιήθηκαν πως διατηρείται ίδια.

249

00:14:42,407 --> 00:14:43,782

Άλλωστε αυτό πουλούσαν.

250

00:14:44,261 --> 00:14:47,110

Στην ουσία συγκάλυψαν το γεγονός
ότι ο ήχος ήταν χάλια.

251

00:14:48,101 --> 00:14:51,521

Νομίζω ότι ο περισσότερος κόσμος
δεν ξέρει ότι χάνει κάτι.

252

00:14:52,091 --> 00:14:56,154

Η σκληρή αλήθεια είναι αυτή, έτσι;
Κανείς δεν ξέρει και κανείς δεν νοιάζεται.

253

00:14:56,686 --> 00:15:01,079

Υπάρχει ρυθμός σε όλα γύρω μας.

Αυτό έχουμε μόνο.

254

00:15:05,731 --> 00:15:09,890

Όση ώρα ήμασταν στα δωμάτια ακρόασης,

κάτι που παρατηρούσαμε

255

00:15:10,090 --> 00:15:12,596

ήταν αυτό που εγώ αποκαλώ

"Head-Bob-Test".

256

00:15:12,805 --> 00:15:16,161

Παίζεις ένα τραγούδι από αρχείο mp3

με μικρό ρυθμό μετάδοσης bit

257

00:15:16,351 --> 00:15:19,857

και όλα τα άτομα στα οποία αρέσει,

κουνούν το κεφάλι τους στο ρυθμό.

258

00:15:20,064 --> 00:15:23,016

Κι έπειτα παίζεις την εκδοχή
υψηλής ανάλυσης του κομματιού

259

00:15:23,254 --> 00:15:27,063

και συχνά ο τετραπλάσιος αριθμός ατόμων
αρχίζει να κουνάει το κεφάλι.

260

00:15:28,036 --> 00:15:32,644

Τέσσερις φορές περισσότεροι!
Όχι μόνο ένας τυπάς με εκλεκτικά γούστα.

261

00:15:33,106 --> 00:15:36,641

Είναι κρίμα που αυτή τη στιγμή
κάπως κοροϊδεύουμε το κοινό.

262

00:15:36,867 --> 00:15:41,470

Τους δίνουμε το κερασάκι,
χωρίς να έχουν φάει από την τούρτα.

263

00:15:42,715 --> 00:15:47,124

Ως ακροατής αυτό που με ενοχλεί πιο πολύ

κι από την έλλειψη ποιότητας

264

00:15:47,338 --> 00:15:50,227

είναι ότι χάνω

τη συνολική εμπειρία της τέχνης.

265

00:15:50,476 --> 00:15:52,537

Όταν ένας καλλιτέχνης

βγάζει ένα άλμπουμ,

266

00:15:52,743 --> 00:15:57,313

σκέφτεται τη σειρά των τραγουδιών,

τη συσκευασία, τον τίτλο του άλμπουμ,

267

00:15:57,541 --> 00:16:00,762

αλλά, πλέον, οι περισσότεροι

παίρνουν τη μουσική τους από το YouTube.

268

00:16:02,098 --> 00:16:05,481

Για μένα κάθε άλμπουμ

ήταν ένας κόσμος από μόνο του.

269

00:16:06,272 --> 00:16:09,320

Θυμάμαι να ανοίγω άλμπουμ
και να κοιτάω

270

00:16:09,594 --> 00:16:11,684

ποιος έγραψε το τραγούδι;
Ποιος ήταν ο παραγωγός;

271

00:16:11,888 --> 00:16:15,165

Κοιτούσες τις εικόνες και σκεφτόσουν:
"Είναι αλλού το πράγμα!"

272

00:16:15,405 --> 00:16:17,766

Και εκτιμούσες τη μουσική παραπάνω,
ακριβώς επειδή έβλεπες

273

00:16:17,969 --> 00:16:21,417

πόσο πάθος και μεράκι
έχει πέσει σε αυτό το πρότζεκτ.

274

00:16:21,660 --> 00:16:27,313

Είναι πολύ εύκολα προσβάσιμο,
και πιο εύκολα θα πεταχτεί στην άκρη πια.

275

00:16:27,606 --> 00:16:30,828

Ακόμη κι εγώ,
παλιότερα δεν θα πηδούσα κανένα κομμάτι.

276

00:16:31,062 --> 00:16:33,617

Απλώς άκουγα όλο το άλμπουμ.

277

00:16:34,199 --> 00:16:36,558

Τώρα η φάση είναι κάπως έτσι:
"Τι έχει βγεί;"

278

00:16:36,778 --> 00:16:39,312

"Αυτό δεν μ'αρέσει.
Επόμενο. Ούτε αυτό.

279

00:16:39,549 --> 00:16:41,450

Ίσως αυτό.

Ορίστε, αυτό κάτι λέει. Έφυγα!"

280

00:16:41,710 --> 00:16:44,170

Είναι κάπως μοναχική σαν εμπειρία.

281

00:16:44,456 --> 00:16:47,254

Το οποίο,

τουλάχιστον για τη δική μας μουσική

282

00:16:47,514 --> 00:16:50,668

δεν είναι απαραίτητα

ο αρχικός της στόχος.

283

00:16:59,150 --> 00:17:01,624

Η μουσική ήταν και πάντα θα είναι

284

00:17:01,858 --> 00:17:06,168

η μεγαλύτερη πηγή

ψυχαγωγίας και επικοινωνίας για τον κόσμο.

285

00:17:06,632 --> 00:17:09,647

Απλώς έχουμε απορροφηθεί

από μια μαύρη τρύπα

286

00:17:09,857 --> 00:17:13,261

όσον αφορά το πού τη βρίσκουμε

και το πόσο σημαντική και πολύτιμη είναι.

287

00:17:14,339 --> 00:17:17,288

Δεν θέλω το όνομά μου να συνδυάζεται

με την έννοια της χαμηλής ποιότητας.

288

00:17:17,555 --> 00:17:20,989

Αν ήταν στο χέρι μου,

όλα θα είχαν την καλύτερη δυνατή ποιότητα.

289

00:17:21,210 --> 00:17:23,035

Δεν καταλαβαίνω, γιατί δεν συμβαίνει αυτό.

290

00:17:23,813 --> 00:17:26,472

Αλήθεια.

Γιατί να μην είναι έτσι;

291

00:17:26,734 --> 00:17:28,702

Ποιός μπορεί να μου απαντήσει σ'αυτό;

292

00:17:29,489 --> 00:17:33,710

Ακολουθούμε το μονοπάτι της τεχνολογίας

κι αυτό δεν θα αλλάξει.

293

00:17:33,926 --> 00:17:37,862

Άρα, ας βρούμε έναν άλλον τρόπο

μεταφοράς της μουσικής στον κόσμο.

294

00:17:38,731 --> 00:17:40,651

Θα πρέπει να είναι

πρωτοβουλία των καλλιτεχνών.

295

00:17:41,210 --> 00:17:45,234

Εμείς θα πρέπει να σκεφτούμε δημιουργικά

και να βρούμε μια λύση.

296

00:17:45,467 --> 00:17:47,467

Καλλιτέχνες,

όχι απαραίτητα μουσικοί.

297

00:17:47,682 --> 00:17:52,404

Μιλάω για καλλιτέχνες επιστήμονες και

δημιουργούς σπουδαίου εξοπλισμού.

298

00:17:52,866 --> 00:17:56,071

Με παρακινεί η συναισθηματική εμπειρία

που προκαλεί η μουσική στον κόσμο.

299

00:17:56,309 --> 00:17:59,477

Έχουμε τεράστιες συλλογές μουσικής

γεμάτες με συμπιεσμένα πολύμεσα,

300

00:17:59,734 --> 00:18:02,506

ενώ υπάρχουν μέσα

που μπορούν να λύσουν αυτό το πρόβλημα.

301

00:18:02,928 --> 00:18:04,282

Ας κάνουμε καλύτερο ό,τι ακούμε.

302

00:18:04,492 --> 00:18:08,261

Ας επαναφέρουμε την ποιότητα όχι σε μία,
αλλά σε όλες τις διαστάσεις της.

303

00:18:15,619 --> 00:18:16,944

Γεια, σε όλους!

304

00:18:35,316 --> 00:18:38,445

Το θέμα με την τεχνολογία είναι
ότι θα συνεχίζεται να εξελίσσεται πάντα

305

00:18:38,725 --> 00:18:40,530

κι αυτό θα έχει
τα θετικά και τα αρνητικά του.

306

00:18:40,761 --> 00:18:42,829

Η μουσική είναι στο σώμα μας,

είναι στο σύστημα μας

307

00:18:43,014 --> 00:18:45,399

και δεν πρόκειται ποτέ να χαθεί,
είναι κομμάτι μας.

308

00:18:55,691 --> 00:18:58,326

Όταν κάτι μπορεί να αλλάξει
το πώς νιώθεις,

309

00:18:59,098 --> 00:19:02,575

αν, κυριολεκτικά,
νιώσεις διαφορετικά, αφού ακούσεις κάτι,

310

00:19:02,780 --> 00:19:05,980

σε κάνει να θέλεις
να μην το αδικήσεις καθόλου.

311

00:19:23,149 --> 00:19:24,874

Όλοι οι καλλιτέχνες νιώθουν έτσι.

312

00:19:25,078 --> 00:19:27,783

Όταν κάνουμε μια φοβερή ηχογράφιση,
θέλουμε να την ακούσουν όλοι.

313

00:19:28,023 --> 00:19:29,949

Να βιώσουν την ίδια εμπειρία.

314

00:19:30,163 --> 00:19:32,368

Είναι η δουλειά μας
να σας κάνουμε να νιώθετε καλά

315

00:19:32,631 --> 00:19:37,048

και λατρεύουμε να προωθούμε αυτό
το καλό συναίσθημα.

316

00:19:55,286 --> 00:19:58,204

ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ
ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΕΒΑΣΤΕΙ 25 ΔΙΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ.

317

00:19:58,453 --> 00:20:00,017

Σας ευχαριστώ πολύ!

318

00:20:00,255 --> 00:20:01,937

EXEI ΓΙΝΕΙ STREAMING

50 ΔΙΣ ΩΡΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

319

00:20:02,207 --> 00:20:04,239

Η ΣΥΜΠΙΕΣΗ ΚΛΕΒΕΙ

ΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΝΟΤΑ.

320

00:20:04,493 --> 00:20:06,358

ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΑΚΟΜΑ ΝΑ ΣΩΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΗΧΟ.